

Niet technische samenvatting 2015337

1.1 Titel van het project	Ecologisch onderzoek aan roofdieren (<i>Carnivora</i>) in het wild
1.2 Looptijd van het project	5 jaar
1.3 Trefwoorden (maximaal 5)	natuurbeheer volksgezondheid onderzoek roofdieren

2. Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project?

U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.

- Fundamenteel onderzoek
- Translationeel of toegepast onderzoek
- Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
- Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid of het welzijn van mens of dier
- Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
- Hoger onderwijs of opleiding
- Forensisch onderzoek
- Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3. Project beschrijving

3.1 Beschrijf de doelstellingen van het project

(bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)

Doel van dit project is het beantwoorden van de vragen die overheden, semi-overheden, particuliere terreinbeheerders en andere opdrachtgevers hebben over het beheer, de bescherming en de risico's voor de volksgezondheid van in het wild levende roofdieren (*Carnivora*). Er wordt kennis verzameld door het volgen van roofdieren met behulp van zenders en/of door hen anderszins te merken. Het verzamelen van nieuwe kennis over een bepaalde soort in een lokale situatie en het combineren daarvan met de beschikbare meer algemene kennis, leidt tot het verbeteren van het beheer, het voorkómen van problemen tussen roofdieren en mensen (predatie, volksgezondheid) en het beter beschermen van bedreigde soorten. Als het om exoten (= soorten die oorspronkelijk niet tot de Europese fauna behoren) gaat, leidt het tot inzicht in hun rol in en hun invloed op het ecosysteem, en dus tot verbetering van beheersmaatregelen.

Het wetenschappelijk belang is het vergroten van de algemene en specifieke kennis van de ecologie van roofdieren. Het maatschappelijk belang is een betere beheersing van het overdragen van ziektes en parasieten door carnivoren op mensen en (landbouw-)huisdieren, plus een beter beheer gericht op het harmonieus samenleven van roofdieren en de mens. Dit project draagt ook bij aan de wettelijke taak die Nederland heeft in het beschermen van de wilde fauna, waaronder alle soorten binnen dit project, behalve de exoten.

3.2 Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?

Dit project levert een uitbreiding op van specifieke kennis over de leefwijze van in het wild levende roofdieren, zoals hun voedselkeuze, aantallen, sociale structuur, terreingebruik, invloed op prooisorten, ziekten, parasieten, verspreiding en dergelijke. Zulke kennis vormt de basis voor een verantwoord en wetenschappelijk onderbouwd natuurbeheer en draagt bij aan de bescherming van de volksgezondheid.

3.3 Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?

Diverse soorten roofdieren (*Carnivora*), maximaal 120 volwassen en 250 juveniele individuen.

3.4 Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?

Enkele uren van stress en mogelijk enkele minuten van pijn tijdens vangen en daarop volgende handelingen. Een deel van de dieren wordt gesedeerd. Een andere deel krijgt (door een dierenarts) onder anesthesie een zender in de buikholte geïmplanteerd. Het bijkomen van sedatie en anesthesie levert maximaal enkele uren ongerief op. Na het loslaten zijn er geen negatieve gevolgen voor het welzijn te verwachten.

3.5 Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?

Matig, met name door het vangen. In alle gevallen is dit ongerief kortdurend. De vervolghandelingen worden ingedeeld als licht ongerief. Indien het dier voorzien is van een halsband is het ongerief na het loslaten nog maximaal twee dagen licht (wennen aan de halsband). Bij sedatie/anesthesie is er enige uren matig ongerief tijdens het bijkomen. In alle andere gevallen houdt het ongerief direct na het loslaten op.

3.6 Wat is de bestemming van de dieren na afloop?

Verder leven in de natuur

4. Drie V's

4.1 Vervanging

Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden.

Het betreft in alle gevallen onderzoek aan de doelsoort. Het doel van dit project is het kennis vergaren over de doelsoort zelf, vervanging door andere soorten of alternatieven is dus niet mogelijk

4.2 Vermindering

Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt

Bij onderzoek aan roofdieren is het, vanwege hun schuwheid en relatieve zeldzaamheid, meestal onmogelijk om meer individuen te vangen dan voor het

onderzoek nodig zijn. Door lopende het onderzoek de verzamelde data te analyseren wordt nagegaan of er al voldoende dieren zijn onderzocht.

4.3 Verfijning

Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diersoort(en) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.

Allereerst wordt zoveel mogelijk informatie verzameld zonder handelingen aan dieren (veldobservaties, keutels verzamelen, sporen etc). Door voorstudie (foto vallen) wordt de kans op het vangen van het juiste dier groot en wordt bijvangst zo veel mogelijk voorkomen. Omdat er meestal relatief weinig proefdieren zijn, wordt gestreefd naar het optimaal benutten er van door intensieve peilingen, toepassen van zoveel mogelijk methoden om gegevens te verzamelen (foto vallen, observatie, sporen, voedsel), etcetera. Bij het vangen worden waar mogelijk moderne methoden (fotoval, val-alarm) toegepast om ongewenste vangsten zoveel mogelijk te voorkomen en het ongerief te beperken.

Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.

Angst en stress worden geminimaliseerd door de periode in de val en van hanteren zo kort mogelijk te houden. Halsbanden wordt zo goed mogelijk passend gemaakt, niet te strak en niet te los bungelend, zodat de dieren hem snel als een onderdeel van hun lichaam gaan ervaren.

5 In te vullen door de CCD

Publicatiedatum :15 februari 2016

Beoordeling achteraf :nee

Andere opmerkingen :geen